

Inhoud

Deel I — Wat ons bindt	II
1. Verantwoording	13
<i>Peter Wouters</i>	
1.1 Een boek over sociaal werk, de studie en het beroep...	13
1.2 Trends en ontwikkelingen die een impact hebben op modern sociaal werk	13
1.3 Welke invalshoek mag de lezer verwachten?	16
1.4 Ambitie van dit project	19
1.5 Opbouw van het boek	20
1.6 Een woord van dank	21
2. Kern van het sociaal werk	23
<i>Gunter Gebre</i>	
2.1 Sociaal werkers hebben een missie	24
2.1.1 Sociale rechtvaardigheid nastreven	24
2.1.2 Autonomie van mensen vergroten/versterken	25
2.1.3 Bouwen aan een solidaire samenleving	27
2.2 Sociaal werk zet in op sociale kwesties	28
2.3 Sociaal werk is niet vrijblijvend	30
2.3.1 Mensenrechten en sociale grondrechten	31
2.3.2 Ethische beginselen en deontologische richtlijnen	33
2.3.3 De sociaal werker heeft een mandaat	35
2.3.4 De discretionaire ruimte	36
2.4 Sociaal werkers op de naad van leefwereld en systeem	36
2.5 Sociaal werkers ontwikkelen (nieuwe) praktijken	38

2.5.1	Sociaal werkers zijn praktijkdeskundigen	38
2.5.2	Op zoek naar gepaste interventies	39
2.6	Naar een gemeenschappelijke missie	43
3.	Ambitie voor het sociaal werk	45
	<i>Steven Omblets</i>	
3.1	Kennisbehoefte van sociaal werkers	46
3.2	Een complexe definitie van de situatie	48
3.3	Bouwstenen van een theorie voor sociaal werk	49
3.3.1	Kijken waar anderen niet kijken	50
3.3.2	Identiteit als resultaat van symbolisch handelen en zelfdwang	51
3.3.3	Leefstijl én smaak eerder dan waarden en normen	52
3.3.4	Onze identiteit is sociaal: de habitus	53
3.3.5	De sociale ruimte als een verkaveling van velden	57
3.4	Succes in de kapitalistische samenleving...	58
3.5	Contouren van een praktijk voor sociaal werk	60
4.	Sociaal werk vanuit opleidingsperspectief	63
	<i>Gunter Gebre</i>	
4.1	Sociaal werkers, maatschappelijk assistenten, maatschappelijk werkers?	63
4.2	Waar situeert de opleiding 'Sociaal Werk' zich ten aanzien van een aantal andere aanverwante opleidingen?	64
4.3	Profiel van de opleiding 'professionele bachelor Sociaal Werk' van de UCLL, Campus Sociale School Heverlee	66
4.4	Uitzicht van een opleiding	74
4.5	Afstudeerrichtingen en interventies	78
4.6	Uitdagingen voor de toekomst	83
4.7	Boomhut als pleisterplaats	84
5.	Historiek van de opleiding in sociaal werk	85
	<i>Eugeen van Kerckhoven</i>	
5.1	Woelige tijden	85
5.2	Bommen en granaten	87

5.3	Uitweg uit de ellende	90
5.4	Eerste sociale scholen	91
5.4.1	Eerste scholen in België	93
5.4.2	Jaren van expansie	97
5.4.3	Jaren van teleurstelling	99
5.4.4	Jaren van crisis	102
5.4.5	Jaren van schaalvergroting en witte woede	104
5.4.6	Jaren van internationalisering en flexibilisering	105
5.4.7	Jaren van reorganisatie	108
5.4.8	Jaren van gerommel met opleidingen en afstudeerrichtingen	112
5.5	De jaren die komen	115
6.	In opleiding en beleid: sociaal werk is niet alleen	119
	<i>Peter Wouters</i>	
6.1	Vlaamse opleidingen in het sociaal(-agogisch) werk	119
6.1.1	Hoger beroepsonderwijs	120
6.1.2	Professionele bachelor (PBa)	121
6.1.3	Master in Sociaal Werk (en Sociaal Beleid)	123
6.2	Sociaalwerkopleidingen in Europa: een inkijk	124
6.3	Internationale netwerken voor opleidingen in het studiegebied	130
6.4	Beroepsvereniging of geen beroepsvereniging	131
6.5	Beleid en impact op en door sociaal werk	131
6.6	Besluit	135
	Deel II — Eenheid in verscheidenheid	137
1.	Inleiding	139
	<i>Gunter Gebre</i>	
2.	Maatschappelijk werk	145
	<i>Birgit Goris</i>	
2.1	Inleiding	145
2.2	De maatschappelijk werker als evenwichtskunstenaar	148
2.2.1	Diversiteit in het maatschappelijk werk	148
2.2.2	Eigenheid van het maatschappelijk werk	149

2.3	Kenmerken van het maatschappelijk werk	152
2.3.1	Cliënt centraal	153
2.3.2	Participatief en krachtgericht	153
2.3.3	Generalistisch en multicausaal	155
2.3.4	Toegankelijk	155
2.3.5	Methodisch en onderzoekend	156
2.3.6	Reflectief	157
2.3.7	Structureel en politiserend	157
2.4	Taken van de maatschappelijk werker	158
2.4.1	Algemeen en breed aanspreekpunt	158
2.4.2	Sociale hulp- en dienstverlener	159
2.4.3	Vertrouwensfiguur	159
2.4.4	Netwerker	160
2.4.5	Bemiddelaar en belangenverdediger	160
2.4.6	Preventieve werker	161
2.4.7	Beleidswerker op de vierkante centimeter	161
2.5	Naar een assertief maatschappelijk werk	162
2.6	Conclusie	163

3. **Maatschappelijke advisering** 165 *Jan Van Passel*

3.1	Inleiding	165
3.2	Maatschappelijke advisering, beroepsprofiel en opleidingsaanbod	167
3.3	Opleidingsprogramma	168
3.4	Opdrachten van een maatschappelijk adviseur	169
3.4.1	Actor in de sociale rechtsbedeling	169
3.4.2	Begeleider van kansengroepen	170
3.4.3	Van sociale beleids- en bewegingswerker tot sociaal ondernemer	171
3.5	Uitdagingen van vandaag en morgen	171
3.6	Loopbaanperspectieven, sectoren en doelgroepen	174
3.6.1	Domein werk en sociale economie	175
3.6.2	Domein sociale rechtsbedeling	177
3.6.3	Domein sociaal beleid	178
3.7	Maatschappelijke advisering vanuit een interdisciplinair perspectief	178
3.8	Tot slot	179

4. Personeelswerk	181
<i>Marnik Bodson</i>	
4.1 Inleiding	181
4.2 Personeelswerk (HR/HRM) in het onderwijslandschap	182
4.2.1 Wat zal de toekomst brengen?	183
4.2.2 Balans vinden tussen hart en verstand	184
4.2.3 Waardering van de opleiding door het werkveld	184
4.3 Visie op personeelswerk (HR/HRM)	186
4.3.1 Medewerkers strategisch inzetten om organisatiedoelstellingen te bereiken	187
4.3.2 Plaats van het personeelsbeleid binnen de organisatie	187
4.3.3 Interactie tussen medewerker en omgeving	187
4.3.4 Werkterrein van de personeelswerker	188
4.4 Rollen binnen personeelswerk	189
4.4.1 Rol als operationeel expert	189
4.4.2 Rol als ontwikkelaar van talenten	190
4.4.3 Rol als begeleider van veranderingen & change	190
4.4.4 Rol als partner van de business	191
4.5 Mogelijk takenpakket binnen de vier rollen	192
4.5.1 Operationeel expert	192
4.5.2 Ontwikkelaar van talenten	193
4.5.3 Begeleider van veranderingen & change	193
4.5.4 Partner van de business	194
4.6 Uitdagingen voor de toekomst	195
5. Sociaal-cultureel werk	199
<i>Frie De Greef</i>	
5.1 Sociaal-cultureel werk: eens geproefd, voor altijd verkocht	199
5.2 Sociaal-cultureel werk: meer dan de kers op de taart!	200
5.3 Sociaal-cultureel werkers zijn overal	201
5.3.1 Veelheid van sectoren	201
5.3.2 Nog meer praktijken	203
5.3.3 Boeiende profielen	204
5.4 Definitie en rol van het sociaal-cultureel werk	205
5.4.1 Definitie	205
5.4.2 Rollen van het SCW	207

5.5	Het SCW uitgedkleed	207
5.5.1	Vier functies van het sociaal-cultureel werk	207
5.5.2	Methodiek	209
5.5.3	Groep	210
5.6	Context van het SCW, uitdagingen voor vandaag en morgen	211
5.7	Het curriculum biedt perspectief	214
5.8	Internationale vrienden	217
5.9	Tot slot	218
	Bibliografie	219
	Over de auteurs	227